

Statusrapport för Projekt Riddarhyttan

I november 2007 gav vi oss ut på en resa i det lokala, i vår by Riddarhyttan. Vi ville undersöka hur livet ser ut här, hur det har gestaltat sig och vad framtiden kan bära med sig. Vi gjorde det tillsammans med föreningar, företag, privatpersoner och offentliga instanser för att få en så djupgående förankring och gestaltning som möjligt.

Tillsammans med byns invånare har vi börjat kartläggningen av saker som skett i denna by i Bergslagens hjärtland och samtidigt arrangerat händelser under 2008.

Vad som skett i projektet 20071101-200812-31

Inledande kontaktarbete höst 2007

Under hösten togs kontakt med företag, föreningar och privatpersoner att delta i projektet. Ett 20-tal intervjuer gjordes som skulle ligga till grund för den planerade föreställningen.

Vintern 2008

Ett berättarcafé genomfördes i samarbete med Lokstallet 1093 dit ett 40-tal personer kom och berättade om sina liv, om byns historia och nutid. Parallellt startades en inre referensgrupp av projektets manusförfattare.

Ett första manusutkast skrevs på grundval av intervjuerna och berättarcafét. Detta diskuterades och förändrades i samarbete mellan regissör och manusförfattare.

Manusförfattaren genomförde ytterligare intervjuer och mötte kontinuerligt referensgruppen. Ett utskick gick ut till alla bybor i Riddarhyttan där vi efterlyste vilka frågor som var angelägna för byns invånare. Vi annonserade i det lokala kommunbladet.

Våren 2008

Nu träffades de avgörande besluten. Idén att bygga upp en föreställning förändrades. Denna idé hade gjort processen improduktiv och låst och minskade möjligheterna till aktivt deltagande från föreningar, företag och privatpersoner. Vi beslöt att istället sätta fokus på något helt annat – gestaltade händelser.

Händelsemetoden

Istället för att arbeta separat med föreställning, dokumentation och intervjuer byggde vi upp tematiserade händelser där alla dessa element kan inrymmas. Ett exempel: till den första händelsen 4:e maj 2008 arbetade vi fram en utställning om gruvdriften i Riddarhyttan.

Vi samlade några av de gruvarbetare som gick det allra sista skiftet för första gången sedan 1979 och intervjuade dem. Vi byggde upp gestaltningar av livet i Riddarhyttan i form av ett mindre teaterspel där också ungdomarnas situation var gestaltad. Det allra viktigaste var det samtal som samtidigt tog plats i rummet där många av de 70 deltagarna spontant deltog med berättelser, minnen och reflektioner från sina liv i Riddarhyttan.

Händelsemetoden – en metod för deltagande

Genom att växla över från en stuprörsinriktad teori hittade vi också en arbetsmetod där vi kunde uppnå delaktighet. Vi klarade av att upplösa gränserna mellan scen och salong, mellan aktörer och publik. Istället byggde vi upp en modererad process där alla som deltar i en händelse är aktiva medskapare av det som sker.

Tillsammans skapar vi händelser, delger erfarenheter och utbyter kunskap om en bys liv, historia och framtid.

Händelsemetoden – en startpunkt för nya processer.

Erfarenheterna av den första händelsen var mycket positiva. Det som dock blev tydligt var hur händelsemetoden också resulterade i nya processer, idéer och uppslag. Ur samtalen, diskussionerna och samtalen klarnade det vilka frågor som var angelägna för nästa händelse och vilka personer som ville bidra ytterligare till projektet. Vi hade hittat en arbetsmetod som stärkte delaktigheten och medskapandet.

Förberedelser för Motståndsfestivalen

– nästa stora redovisningsyta

Efter den första händelsen beslöt vi oss för att lägga fokus på Motståndsfestivalen 27-30/8 där projektets erfarenheter för första gången skulle möta en internationell publik. Vi beslöt oss för att sätta fokus på den stora branden i Källfallsreven 1943 och samtidigt bjuda in föreningar och företag att presentera sina verksamheter. Vi genomförde två projektpresentationer med fotograferingar av byns invånare och utanför affären i Riddarhyttan.

Vi intervjuade bybor om deras uppfattning om livet i Riddarhyttan idag.

Vi genomförde ett samtal med företagare inom skogsindustrin. Vi började planeringen med den tredje händelsen i oktober 2008 då fritiden – med Folkets Park i centrum – står i fokus.

Vi samlade fotografier, filmer, byggde utställning och repeterade in scener med tidigare gruvarbetare.

Vi förberedde oss för projektets andra fas nu när vi hittat en fungerande arbetsform.

Hela tiden fyllde bybor på vårt arkiv av material – fotografier, berättelser, filmer, initiativ fyller pärmar och mappar på Teatermaskinens kontor.

En bys liv – behovet av ett levande museum

Under projektperioden har mer och mer material kommit till vår kännedom. Riddarhyttans Hembygds- och Intresseförening har ett stort material som behöver digitaliseras. Föreningar och företag sitter på arkiverat material.

Parallellt har Riddarhyttans Hembygds- och intresseförening arbetat aktivt under de senaste tre åren för att skapa ett museum i Riddarhyttan.

Under sommaren mötte vi därför Västmanlands länsmuseum för att undersöka förutsättningarna för att skapa ett levande museum i Riddarhyttan. Det visade sig finnas ett gemensamt intresse.

Händelsen i Källfallsreven under Motståndsfestivalen 30/8

Händelsen i Källfallsreven skedde under Motståndsfestivalen och var en av festivalens absoluta huvudpunkter. Hela festivalen var en mötesyta mellan det lokala och det internationella och det känns angeläget att berätta om några andra saker som också skedde inom ramen för projekt Riddarhyttan.

Festivalen inleddes med tre internationella residenser med teatergrupper från Tyskland och Finland som under fyra dagar producerade nyskriven europeisk dramatik i Folkets park och i Skräppbo Skola. I samband med dessa residenser skedde ett fortlöpande utbyte mellan boende i Riddarhyttan och residensgästerna.

Den 26-27/8 genomförde vi ett symposium om kulturpolitik och den fria scenkonstens överlevnad där deltagare från Europa och Sydamerika möttes i Riddarhyttan.

Festivalen inleddes med en kväll rubricerad Välkommen till Riddarhyttan där band, musikgrupper och poeter från Riddarhyttan framträdde för en internationell publik.

Större delen av @worknätverket var representerat under festivalen och tog del i hela festivalprogrammet. För projektets del hade vi lagt

särskilt fokus vid representanter från brittiska TUC, Marx Memorial Library och det djupa och långsiktiga arbete vi utvecklat med Ingemar E L Göransson.

Alla barn från Riddarhyttans skola besökte festivalen och såg dockteaterföreställningen Det gömda barnet – om gömda flyktingbarn. Både barn och lärare var entusiastiska och upplevde att man funnit ett nytt pedagogiskt instrument till undervisningen.

Det var glädjande att se de kontakter som skapades mellan inresta scenkonstnärer och bybor genom de olika boenden som arrangerades på olika platser i byn.

Vidare var det fantastiskt att se när olika människor från byn framträdde tillsammans med musiker från Senegal och Mexico. Av festivalens 500 deltagare var ca 100 personer från Riddarhyttan.

Huvudhändelsen – Källfallsblaven den 30/8

Under festivalen redovisades Projekt Riddarhyttan med gestaltning av Källfallsbranden, filmvisning, utställning och förenings- och företagarmässa i Källfallsblaven.

Projektledaren har ordet:

"Händelsen placerades i Källfallsblaven och temat var Branden. Där hade det skrivits ett Råmanus utifrån gamla intervjuer. Det positiva var att det kom fram en skrift av en som verkligen var instängd i gruvan. Det dramatiserades till en scen på 16 minuter. Det mesta fantastiska med den var att en av skådespelarna har egen erfarenhet av gruvarbete samt att flertalet av de andras förfäder arbetat i gruvan och en av skådespelarens pappa var en av dem som faktiskt var instängd i gruvan och att det skedde på den plats där det hände 1943

Utställningen byggdes upp igen, med gruvkojan och bilder från Bäcke-gruvan och bilder som lånats av Riddarhyttans Hembygds och intresseförening från 50-talet både arbetsbilder och fritidsaktivitetsbilder.

Utställningen utökades med Skogen och Sågen, där det letats efter bilder.

Sågen var det inga problem med att få tag på bilder däremot från Skogsarbetet där fick vi bara tag på bilder ifrån 70-talet.

I rummet intill hade vi skärmar där företag och föreningar kom och presenterad vad de hade för verksamhet i Riddarhyttan idag.

Det finns ett 10-tal verkamma ideella föreningar och 8 var representerade i utställningen.

I byn finns ett 40-tal Företag. Ett 15 tal var representerade där.

Så man kan säga att föreningarna hade en större vilja att marknadsföra sig själva.

8 Företag gjorde ett bra presentationsmaterial.

4 Företag hjälpte vi till att göra. De hade ingen information nåntans om vad för slags arbetet de utförde och ingen hemsida. I utställningen så visade vi också Råkopian av det bildspel av bybor som vi ska göra.

Under programmet så visade Kalle Nordebring ett bildspel om Branden.

Astrid Bäckström och Håkan Johansson spelade upp visor som hon lärt sig av en gammal gruvarbetare och en intervju av honom just om gruvarbetet och Branden.

Inger Orre från Mälardalens Högskola höll en redovisning om ett Pilotprojekt hon håller på med om Riddarhyttan.

Sven Eriksson underhöll med visor.

Det avslutades med Bertil Olsson som samlat in visor från Riddarhyttan och han spelade upp flera bland annat en visa som Ernst Burman, gruvarbetare i Källfallsgruvan, komponerat om sina arbetskamrater.

Till händelsen kom 60- personer. Den var väldigt lyckad."

Fest i Parken

Den 25:e oktober arrangerades en byfest i samarbete med Office, de nya ägarna av Folkets Hus och Park. Dagen började med en repris av Branden i källfallsgruvan och fortsatte sen i Rotundan där det visades ett bildspel om Gustav Lindberg, och sen en filmvisning om bygget av Folkets Hus. Jo-Jo berättade historier om Riddarhyttan och Skarv Einar och co bjöd upp till dans. Dagen avslutades med Tonix.

I Rotundan hade det byggts upp en utställning av Folkets Hus och Park, med bilder och gamla dokument från förr. Förenings och företagsutställningen hade flyttats från Källfallsgruvan och kompletterats. Fördelat på hela dagen kom det 200 personer.

Julmarknad den 20:e december

Det arrangerades en julmarknad med föreningar, företag och privatpersoner. Det var julgransförsäljning, skink- och julklapps-lotterier, tipspromenad, turridning, loppis, hantverk, sömnad och mycket mer. Fastän det var en chansning i tid före jul så var det mycket folk i omlopp. Ca 250 personer kom.

Sammanfattningsvis

Projekt Riddarhyttan har så här långt vart en framgång. Det aktiva deltagandet från byn genom föreningar, företag och privatpersoner överträffar våra förväntningar. Intresset är stort och många vill bidra med sina berättelser, erfarenheter, foton, filmer, röster. Behovet av ett levande museum, en interaktiv plats, känns allt akutare. Samtidigt ser vi behovet av att diskutera framtiden. Det är den del av projektet vi ännu inte hunnit med. Därför vill vi under 2009 sätta fokus på två saker: skapandet av förutsättningarna för ett interaktivt museum inklusive digitalisering av allt fantastiskt källmaterial som redan finns och ett omfattande arbete som sätter byns framtid i fokus. Med alla de erfarenheter vi har idag – vart ska vi gå härnäst. Vi vill bjuda in företag och föreningar till en workshop där vi tillsammans synliggör vilka framtidsplaner som redan finns och vilka möjligheter som ännu står outforskade. Vi vill göra det i samarbete med Västmanlands Länsmuseum, Mälardalens Högskola och som en del av Leader Bergslagen. Vi vill fortsätta arbetet med att skapa mötesytor mellan arbetsliv och samhälle. Hur sammanför vi traditioner av arbetarrörelse- och folkbildningstraditioner med entreprenörer, friskola, utbildningsinstitutioner för att skapa en framtid där vi kan leva tillsammans och överleva, leva här. Hur ser framtiden ut? Hur bygger vi framtid tillsammans?

Riddarhyttan 2008-12-31

/Berit Engman, projektledare Projekt Riddarhyttan